

Broj 2. | listopad 2013.

PROSLOV

Poštovani čitatelji,

čast nam je predstaviti Vam drugi broj Glasnika HMRR-a. Prilikom pokretanja ove publikacije želja nam je bila omogućiti redovito informiranje o aktivnostima članica uključenih u Hrvatsku mrežu za ruralni razvoj te kroz umrežavanje i povezivanje članica ojačati ukupni kapacitet mreže.

HMRR danas broji čak 29 članova, a posebno nam je zadovoljstvo u Glasniku predstaviti naše nove članove – Agro Ratar Agent, Outward Bound i LAG Zapadna Slavonija, koji su primljeni u članstvo na sjednici Upravnog odbora u rujnu. Tada smo i odlučili da će predstavljanje novih članova u Glasniku HMRR-a biti prva članska obveza i za buduće nove članove Mreže.

U ovom broju predstavljamo i Tihanu, Roberta i Marka – samozatajne zaposlenike HMRR-a koji operativno provode većinu projekata, komunikacije sa članovima te izrade vijesti za komunikacijske kanale HMRR-a. Sada i o njima možemo saznati nešto više kroz kratke biografske crtice koje objavljujemo.

I u ovom broju kroz pregled projekata i aktivnosti vidi se široki spektar tema kojima se članice HMRR-a bave što predstavlja i veliki potencijal mreže. Možda upravo neka od vijesti u ovom broju bude i poticaj za neku buduću suradnju među udrugama članicama? Otvorenost na suradnju u pravilu nije limitirana granicama Mreže, stoga je i ovaj Glasnik otvoren i svima koji su zainteresirani za djelovanje udruga umreženih u HMRR.

Zahvaljujemo svima koji su pripremili materijale, a nadamo se da će se ostali aktivnije uključiti u sljedećem, proljetnom broju. Podsjećamo da je rok za predaju materijala za proljetni broj 30. ožujka 2014.

Nikša Božić

Urednik HMRR Glasnika

HMRR Glasnik je publikacija Hrvatske mreže za ruralni razvoj koja u digitalnom obliku izlazi dva puta godišnje.

Izdavač: Hrvatska mreža za ruralni razvoj, Lj. Posavskog 2/4, 10000 Zagreb

Za izdavača: Višnja Jelić Mück, predsjednica

Urednik: Nikša Božić

E mail: glasnik@hmrr.hr

Fotografija na naslovnicu: stablo jabuke u brezovičkom kraju (Nikša Božić)

UVODNIK

Dragi članovi, suradnici i prijatelji HMRR-a,

Od lipnju 2013. kada smo objavili prvi broj Glasnika HMRR-a dijeli nas tek nekoliko mjeseci, no ispunjeni su mnoštvom događaja.

Prvi natječaj za mjeru LEADER (M202) završen je izborom trideset odabranih LAG-ova. među kojima su i četiri člana HMRR-a. Treba pohvaliti brzu i cijelovitu objavu pregleda ocjena lokalnih razvojnih strategija (LRS) prijavljenih LAG-ova na web-stranici Ministarstva poljoprivrede. Drugi natječaj nedavno je završen te ćemo do kraja godine imati još 12 odabranih LAG-ova. Zabrinjava niska sposobnost trošenja odobrenih sredstava LEADER-potpore. Posljedica je to neosiguranog pred-financiranja, nepripremljenosti LAG-ova, financijske slabosti JLS-ova, ali i nedovoljnog razumijevanje i podrške novoizabranih predstavnika lokalne vlasti. Broj LAG-ova u Hrvatskoj popeo se je na 61 (13 LAG-ova registrirano je ove godine), obuhvaćaju 80% teritorija Hrvatske i gotovo 2 milijuna stanovnika.

Osamdesetak sudionika iz 19 zemalja okupilo se na PREPARE-ovom godišnjem susretu. koji je 4.-7. rujna 2013. održan na Jahorini kraj Sarajeva. Središnja tema bile su mreže za održivi ruralni razvoj. Bila sam pozvana predstaviti naše tri nacionalne mreže – HMRR, LEADER mrežu i Mrežu za ruralni razvoj RH. Vjerujem kako će se naša usmjerenja preciznije razgraničiti u budućnosti, no čini se da trenutno ima i prostora i posla za sve. Zvonimir Novak predstavio je EUVITA Cluster kao posebni oblik mrežnog djelovanja. U timu HMRR-a bili su još Petra Andrić (DOOR) i Marko Rajković, a među sudionicima i Mohamed Al Younis iz Znanja Zabok.

Evo i kratkog pregleda ostalih događaja:

1. rujna 2013. - Započeli smo rad na projektu „Razvojne perspektive ruralnih naselja Grada Zagreba – Brezovica“ na kojem HMRR surađuje sa stručnjacima Ecovasta. Projekt financira zagrebački Gradski ured za poljoprivredu. Istražujemo stanje i uvjete za razvoj na ruralnom prostoru koji zbog pripadnosti teritoriju Grada Zagreba ne može koristiti europske potpore namijenjene ruralnom razvoju.

Zagreb, 12. rujna 2013. - Održana je 22. sjednica Upravnog odbora na kojoj su u članstvo primljeni Agro Ratar Agent, Outward Bound i LAG Zapadna Slavonija. Predstavljaju nam se u ovom Glasniku.

Ilok, 7.-11. listopada 2013. – Deset hrvatskih LAG-ova sudjelovalo je na regionalnom seminara „Upravljanje lokalnim akcijskim grupama - Holistički pristup regionalnom ruralnom razvoju“ kojeg su za dionike s područja JIE suorganizirali njemački GIZ i LAG Srijem.

Osijek, 27.-28. rujna 2013. - Na 4. kongresu hrvatskih arhitekata sudjelovala sam kao panelistica na okruglom stolu „Što je to ruralni prostor?“ Moderator je bio prof.dr. Dane Pejnović.

Priština, Kosovo, 15.-18. listopada 2013. – Na Forumu poljoprivredne politike zemalja jugoistočne Europe HMRR je zastupao Matija Zamljačanec / UO HMRR + LAG Izvor.

9. listopada 2013. - Zajedno s Majom Božičević Vrhovčak / UO HMRR + DOOR, sudjelovala sam na sastanku mreža za ruralni razvoj civilnog sektora (HMRR i LEADER mreža) s predstavnicima Uprave za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju Ministarstva poljoprivrede. Najavljen je kako će se takvi sastanci održavati svaka dva mjeseca.

Pakrac, 12. listopada 2013. - Gordan Terzić/ LAG Una nastupio je u ime HMRR-a na okruglom stolu u okviru tradicionalnog sajma Slavonski banovac s prezentacijom „Zašto je pristup LEADER važan i uspješan?“.

24.-25. listopada 2013. – Dani hrvatskog turizma – HMRR je zastupao Marko Rajković.

25. listopada, PP Lonjsko polje – Robert Pintarić zastupao je HMRR na prvom sastanku Foruma za dobivanje europskog certifikata za održivi turizam.

Višnja Jelić Mück,
predsjednica Hrvatske mreže za ruralni razvoj
predsjednik@hmrr.hr

PREDSTAVLJAMO ZAPOSLENIKE HMRR-A

Tihana Damjanović (33), apsolventica studija hrvatskog i njemačkog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Od svibnja 2013. obavlja dio poslova koordinatorice uz potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Kreira sadržaje i administriira web- i facebook-stranicu HMRR-a. U razdoblju 2009. - 2012. radila je u ODRAZ-u kao koordinatorica Mreže za lokalni razvoj i suradnica na projektu CIVITAS ELAN. Obavljala je različite zadatke na području informiranja, komuniciranja i suradnje s medijima te djelovala kao ODRAZ-ova trenerica na području pisanja projekata i strateškog planiranja.

Robert Pintarić (23), prvostupnik geografije, pred obranom diplomskog rada s područja prostornog planiranja i regionalnog razvoja na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu

Zanimanje za pitanja razvojnih mogućnosti ruralnih prostora motiviralo ga je na volontiranje u HMRR-u gdje od ožujka 2013. prati, bilježi i analizira proces stvaranja i djelovanja ruralnih razvojnih partnerstava (LAG) u Hrvatskoj. Od rujna je zaposlen kao voditelj projekta "Razvojne perspektive ruralnih naselja Grada Zagreba – područje Brezovice" kojeg financira Grad Zagreb.

Marko Rajković (28), diplomirani ekonomist, smjer turistički menadžment Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, Opatija

Zaposlen je u HMRR-u od srpnja 2013. kao suradnik na projektu. Ima dvogodišnje iskustvo sudionika u provedbi projekata i poznaje programe Europske unije. Zanimanje za ruralni razvoj pokazuje za vrijeme studija kojeg završava diplomskim radom pod nazivom „Tradicijsko graditeljstvo u funkciji ruralnog turizma“. Očekuje da će se kroz rad u HMRR-u usavršiti na područjima priređivanja projektnih prijedloga, prikupljanja sredstava, korištenja programa potpore ruralnom razvoju kao i upoznati mogućnosti i uvjete djelovanja u civilnom sektoru.

Agro Ratar Agent novi član!

Udruga Agro Ratar Agent registrirana je u svibnju 2013 godine.

Djelatnosti udruge su:

- planiranje rada kod okrupnjavanja zemljišta
- razvijanje programa međunarodne suradnje, te uključivanje u rad europskih fondova
- informiranje javnosti o mogućnostima i implementaciji pozitivnih zakonskih propisa poljoprivrednih resursa
- jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje
- na vlastitim web stranicama objavljivati tekstove iz svoga domena djelovanja

Udruga je osnovana prvenstveno kako bi bila u funkciji pomoći pojedincima, zadružama, lokalnoj samoupravi i krajni joj je cilj da se stave u funkciju sve neobrađene poljoprivredne površine u Lici i Gorskom kotaru.

Poljoprivredne površine na gore navedenim područjima nije moguće realno staviti u funkciju proizvodnje hrane, ako se uzme problematika vezana za pravno imovinske poslove, male i razbacane parcele, obraslost drvnom masom koja nema status šume i prave informacije koja se očekuje od lokalne samouprave.

Okrupnjavanje zemljišta potrebno je a svrha mu je, da se dobiju ekonomski isplative površine.

Privatne parcele najčešće su neadekvatnih oblika pogodnih za plantažni način uzgoja voća i povrća i isprepletene sa isto tako malim parcelama u vlasništvu RH. Dovoljno je pogledati na ARKODU kako to izgleda u stvarnosti u gore navedenim područjima.

LAG-ovi, zadruge a najčešće i pojedinci koji posjeduju respektne površine za uzgoj

traženih kultura dolaze do zida administrativnih prepreka koje treba riješiti.

Iz iskustva znamo koliko je puta potrebno obilaziti desetke ureda u općinama i gradovima na čijem su području navedena zemljišta.

Kada znamo koliko je malo potrebnih sredstava povučeno iz Predpristupnih fondova, koja su bila namjenjena upravo za ruralni razvoj, dođemo do saznanja da princip potražnje odozdo prema gore ne funkcioniра.

Lokalne samouprave nisu ekipirane na način da informiraju stanovništvo o pogodnostima za razvoj sela i zapošljavanja velikog broja nezaposlenih. Ministarstva svako za sebe razrađuje programe nude se razni poticaji i sve ostaje na idejama.

Socijalna politika sela može se rješavati da zemlja koja stoji nebrađena, kroz programe Ministarstva poljoprivrede saživi na način da svi imaju koristi od toga. Najava poreza na neobrađene poljoprivredne površine samo će biti mjera bez krajnjeg cilja, a on bi trebao biti sve neobrađene površine staviti u funkciju proizvodnje hrane.

Seosko stanovništvo nema mogućnosti samopokretanja, ako se tome ne pristupi organizirano i sa razrađenom tehnologijom, počevši od pravno imovinskih poslova i kandidiranja za zakup zemljišta od RH.

Ulaskom RH u EU poljoprivredna proizvodnja na našim prostorima ima neograničene mogućnosti razvoja uz pomoć sredstava namjenjenih za ruralni razvoj. Da bismo došli u poziciju kandidiranja za navedena sredstva potrebno je smisljeno i uz suradnju lokalne samouprave artikulirati potrebe na terenu.

Čekati sredstva iz nekih fondova koji su egzistirali i bili proglašavani kao pomoć za nerazvijene krajeve ili brdsko planinska

područja tretirani kroz neke vidove povlastica, imalo je kontra efekt - ne poticanja poljoprivredne proizvodnje na tim površinama.

Uvođenje novih kultura koje mogu zaposliti znatan broj lokalnog stanovništva (aronija, razno ljekovito bilje) i sl. napraviti pomak u razmišljanju o tradicionalnim kulturama (krumpir, kupus) koje uspjevaju i u drugim područjima i na znatno većim površinama.

Udruga je bila u samom početku sudionik Okruglog stola u Fužinama na temu „ŽENE U RURALNOM RAZVOJU RH“. Prisustvovanje tom skupu samo je potvrdilo problematiku koju smo mi locirali na ovim prostorima. Ogoromne površine poljoprivrednog zemljišta zaraslog u šipražje, potencijal su koji je ogroman.

U gradu Čabru organizirali smo predavanje konzaltig agencije „Kaja consulting“ iz Čakovca, koja je vodeća tvrtka za izradu programa i projekata za dobivanje

bespovratnih sredstava iz EU fondova. Imati zemljište, a biti gladan i ekonomski ovisan od raznih socijalnih davanja je absurdno. Povratak mlađe populacije na svoja neobrađena polja, moguće je kroz razne vidove sufinanciranja ruralnih područja. To što nismo visoko industrijski razvijena zemlja otvara mogućnost prave EKO proizvodnje hrane.

Naše djelovanje smo usmjerili na našu bližu regiju, a to je Lika i Gorski kotar. Djeca iz tih krajeva samo na slikama mogu vidjeti kravu, ovcu, kozu, a trave u izobilju na svakome koraku. Problem je u tome da se mora osigurati egzistencija obitelji u tim područjima. Prava iskustva stekli smo pomaganjem oko okrupnjavanja zemljišta za Zadrugu EKO-Produkt iz Drežnice na Ogulinskom području. Želja nam je da razmjenom iskustava pokrenemo proces vraćanja na zemlju, koja može hraniti puno veću populaciju nego što je Hrvatska.

Pripremio:
Vlado Jurčić, predsjednik Udruge

■ ■ ■
Agro Ratar Agent
Šetalište XIII divizije 45 , 51000 Rijeka
tel: 051 684 564; faks: 051 684 565
gsm: 092 163 8213
mail: agrorataragent1@gmail.com

DEŠA Dubrovnik

7. Hrvatski festival pekmeza, džema i marmelade

Od 11. listopada do 13. listopada 2013, održan je „7. Hrvatski festival pekmeza džema i marmelade“ na Stradunu, ispred crkve Sv. Vlaha. Preko 30 malih proizvođača iz svih krajeva Hrvatske i inozemstva izložilo je više od stotinu vrsta pekmeza, džemova i marmelada – od naranača, smokava, šljiva, limuna, višanja, jagoda te ostalih vrsta voća u svim mogućim kombinacijama. Festival pekmeza, džema i marmelade, koji tradicionalno, čak sedmu godinu zaredom, obogaćuje turističku ponudu grada Dubrovnika, organizirale su udruge DEŠA i Dubrovačka naranča, u suradnji sa HGK – Županijskom komorom Dubrovnik.

Festival je započeo 11. listopada, u prostorijama DEŠE – Dubrovnik, gdje je održano stručno ocjenjivanje izloženih proizvoda. Ocjenjivački sud u sastavu: Iva Mračić mag. ing prehrambene tehnologije, Marija Marinović Petričević, dipl. ing., prestavnica Zavoda za maslinarstvo i mediteranske kulture i Sanda Desnica, dipl. ing., voditeljica Laboratorija Zavoda za mediteranske kulture Sveučilišta u Dubrovniku te profesor kuharstva gosp. Josip

Žuvela iz Dubrovnika, stručno je ocijenio 70 - tak uzoraka džemova, pekmeza i marmelada.

Izložbeni dio festivala održan je na trgu Luža 12. i 13. listopada, a veliki broj domaćih i stranih posjetitelja nazočio je prezentaciji slatkih i šarenih proizvoda iz cijele Hrvatske. Festival su pozdravili predsjednica organizacijskog odbora gospoda Jany Hansal i predstavnica grada Dubrovnika gospođa Olga Muratti, a zamjenik Župana Dubrovačko – neretvanske županije, gospodin Davorko Obuljen ovu manifestaciju je proglašio otvorenom. Cilj Festivala je bio predstavljanje kvalitetnih domaćih proizvoda i afirmiranje

bogatstva hrvatske baštine. Pridružili su nam se i namladi, pa su djeca Eko-Omblića i OŠ Marina Getaldića na radionici crtanja i slikanja izradili svoje radove na temu: Voće, pekmez, džem i marmelada. Ni ove godine nismo propustili „Guste s palačinkama“, koji su izmamili oduševljenje svih posjetitelja.

Komisija je izvršila slijedeći odabir:

Dobitnici medalja 2013.

Šampion kvalitete:

Džem od mandarina i suhe smokve – OPG Krstičević , Krvavac

Kategorija džem:

Zlatna medalja:

1. Džem od konavoskih đenerika i smokava - OPG Luka Dragić, Pridvorje
2. Domaći džem od vinogradarske breskve - OPG Antonija Zelenika, Velika

Srebrena medalja:

1. Domaći džem od šljiva – OPG Antonija Zelenika, Velika
2. Džem od višnje – OPG Antonija Zelenika, Velika

Brončana medalja:

1. Džem smokva – Zogeterra – ekološko imanje, OPG Rožić Šibić, Nerežišća
2. Džem od bazginih bobica – OPG Antonija Zelenika, Velika

Kategorija pekmez:

Zlatna medalja:

Domaći pekmez od šipka – OPG Antonija Zelenika, Velika

Srebrena medalja:

Pekmez jagoda – OPG Borna Halambek, Staro Petrovo Selo

Brončana medalja:

Domaći pekmez od kupine – OPG Dinko Nekić, Orahovica

Kategorija marmelade:

Zlatna medalja:

Marmelada od dubrovačke ljute naranče – DEŠA Dubrovnik

Srebrena medalja:

Marmelada "narančin" – OPG Ivica Matijević, Koločep

Brončana medalja:

Marmelada od mandarina - OPG Krstičević , Krvavac

Sedmi festival pekmeza, džema i marmelade je realiziran uz financijsku potporu Ministarstva poljoprivrede, Dubrovačko-neretvanske županije i Grada Dubrovnika. Polako ali sigurno Festival prerasta u tradicionalnu manifestaciju i svojim sadržajem uvelike doprinosi turističkoj ponudi Grada u posezoni. Pored osnovnog cilja predstavljanja kvalitetnih proizvoda malih proizvođača iz ruralnih krajeva Hrvatske, Festival postiže i svoju kulturnu dimenziju jer prožima tradiciju, običaje i izvorne proizvode pretvarajući ih u jedinstveni gastro-suvenir.

DEŠA – Dubrovnik

Humanitarna i mirotvorna organizacija

Frana Supila 8, 20000 Dubrovnik

tel: +385 (0)20 420145

fax: +385 (0)20 411033

e-mail: desa@du.t-com.hr,

web: www.desa-dubrovnik.hr

EUVITA Cluster

EUVITA Cluster (klaster) je organiziran u prvoj fazi razvoja kao udruga, s ciljem razvoja, **povećanja konkurentnosti i izvoza** proizvoda/usluga MSP, prerađivača voća, povrća i ljekovitog bilja u regiji kao i razvoja ruralnog turizma. (primarno Sjeverozapadna Hrvatska). U skladu s Programskim ciljevima razvoja EUVITE, članovi ili u određenom partnerstvu su tkđ. i neke znanstveno-istraživačko organizacije a u pripremi i neki LAG-ovi SZH.

Prema strukturi članstva EUVITA Cluster obuhvaća šire područje više Županija: Varaždinska, Međimurska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka i Virovitičko-podravska pa i područje Belog Manastira.

U drugoj fazi razvoja temeljni programski ciljevi klastera obuhvačaju naročito **projekte ruralnog razvoja i zelenog poduzetništva**: Realizaciju i unapređenje planova i projekata Strategije regionalnog i RURALNOG razvoja, posebno na Programu zdrave prehrane, prirodne medicine i dopune prehrani, te prirodne kozmetike. Isto tako i poseban program razvoja ruralnog turizma kao i projekti višenamjenskog korištenja biomase za proizvodnju energije i organskih proizvoda, kooperacijom s ino-partnerima.

Posebne aktivnosti EUVITA Cluster sve više usmjerava i na pitanja RURALNOG RAZVOJA, istraživanje mogućnosti korištenja **EU sredstava iz IPA i drugih EU Fondova i Programa, posebice LEADER-a, te multisektorskog suradnju s LAG-ovima** iz

različitih regija (priprema i unapređenje Strategija razvoja, EU projekti, zeleno poduzetništvo, socijalno poduzetništvo i edukacija).

U tom smislu sklopljeni su ili su u fazi potpisivanja i odgovarajući Sporazumi o suradnji s više LAG-ova.

Programi razvoja konvencionalne proizvodnje temelje se primarno na organizaciji optimalnih modela kooperacije s ciljem što višeg stupnja **prerađe** tj. dodajne vrijednosti proizvoda, uz postupno **stvaranje uvjeta za ekološku proizvodnju i preradu** uskladeno s trendovima na tržištu i zajedničkim programima/projektima razvoja s partnerima iz EU ali i SEE.

Nakon gotovo dvogodišnjih istraživanja tržišta i mogućnosti povezivanja odnosno određenih oblika kooperacije s ino-partnerima, te zajedničkih projekata razvoja, uspjeli smo definirati odnosno pripremiti neke nove konkretnе mogućnosti povezivanja i nastupa na tržištu, posebno objedinjavanjem ponude i programa razvoja ne samo članova već i partnera EUVITE.

Tijekom 2012. godine u suradnji s HGK VŽ Županije (član EUVITE) posebno je prezentiran program i potencijali EUVITE, kao i konkretni razvojni programi i proizvodi zainteresiranih članica, potencijalnim partnerima u Makedoniji, na međunarodnom sajmu u Dubrovniku, sajmu u Novom Sadu, međunarodnom susretu u Pečuhu i naročito u Beču (posebno B2B i tvrtke iz CEE i SEE) te u Poljskoj.

Mogućnosti suradnje i zajedničkih projekata EUVITE prezentirani su i na međunarodnoj konferenciji podunavskih zemalja 2012.g, u okviru tzv. Dunavske strategije razvoja, a naglašena je i uloga odnosno potencijal suradnje EUVITE s LAG-ovima.

Osim toga već duže vrijeme traju istraživanja i dogovori o partnerstvu (kooperacija i razvoj, zajednički razvojni programi i projekti, zajednički nastup na tržištu...EU Fondovi) u Berlinu, Grazu i Budimpešti. Tokom ove jeseni potvrđen je interes za promociju i organizaciju zajedničke ponude u Švicarskoj kao i određenim oblicima partnerstva s mrežama u Austriji. Sa slovenskim partnerima i mrežama prijavljen je zajednički projekt u IPA prekogranične suradnje. U okviru tih aktivnosti, otvaraju nove mogućnosti i za programe i projekte razvoja partnera i članica EUVITE Clustera, uključujući i LAG-ove.

U tom cilju EUVITA ima i posebne Sporazume o suradnji s nekim Županijskim razvojnim agencijama i znanstveno-istraživačkim organizacijama (posebno Visoko gospodarsko učilište u Križevcima koje je i član klastera, Agronomski fakultet u Zagrebu, u pripremi i Prehrambeno - biotehnološki fakultet u Zagrebu).

EUVITA Cluster može kao partner, "unutarnji ili vanjski" tj. ili suradnik u projektu kompetentno pokrivati (sudjelovati) naročito slijedeća područja:

Ovisno o potrebama projekta, omogućiti razmjenu dobre prakse ili konkretnu edukaciju ili istražiti i organizirati kooperaciju (pa i zajedničku prekograničnu) ili organizirati nastup na tržištu zajedno s svojim partnerima u zapadnoj Europi i RH, ili sl....kao npr.:

- Edukacija za poduzetnišvo, razvoj internacionalne kooperacije (i prekogranične), istraživanje mogućnosti za pripremu optimalnih EU projekata (ne samo IPARD) na TEMELJU dosadašnjih iskustava u RH
- Koncepcija, organizacija i upravljanje klasterom kao jedan od oblika interesnog-poslovnog povezivanja u cilju povećanja konkurentnosti i nastupa na tržištu te ostvarivanja ciljeva strategije regionalnog i ruralnog razvoja
- Značaj i mogućnosti zelenog poduzetništva ... Koncept održivog razvoja i konkurentnost lokalne zajednice i MSP
- Razvoj ruralnog turizma i razvoj Centara ruralnog (tzv. integralnog) turizma - prijenos dobre prakse, eventualno zajedničko korištenje resursa i sl.
- Edukacija za tzv. zeleno poduzetništvo, analiza resursa i organizacija kooperacije i nastupa na tržištu
- Osposobljavanje, stvaranje uvjeta i objedinjavanje organizirane kooperacije u ekološkoj proizvodnji i preradi povrća, bobičastog voća i ljekovitog bilja u ruralnim prostorima
- proizvodnja i kooperacija za određene vrste povrća koje je optimalno za određeno područje (od analize tla, izbora sorti, tehnologije uzgoja, praćenje proizvodnje do realizacije, određene edukacije, i drugo.....)
- Program proizvodnje i primjene organskih gnojiva u proizvodnji povrća i ljekovitog bilja - višenamjensko korištenje bio-mase,
- stvaranje nove dodajne vrijednosti u zajedničkom lancu PRERADE povrća i bobičastog voća,
- Analiza kooperacijskog i/ili inovacijskog potencijala partnera i razvoj partnerstva,
- program pčelarstva - od edukacije, osposobljavanje za poduzetništvo i proizvodnju, do otkupa meda i pripravaka na bazi meda (imamo u sastavu EUVITE i taj program i kompetencije),
- Edukacija i organizacija cjelovitog procesa za certificiranje eko-proizvodnje te primjenu međunarodnih standarda,

- Edukacija i pomoć u pripremi programa razvoja-projekata na teme:
- Marketing MSP, Kooperacijski i inovacijski potencijal grupe MSP, Razvoj novih proizvoda i mogućnosti kooperacije,
- Zajednički lanac vrijednosti, Inovacijski management,
- Politika proizvoda (Razvojna politika) i koncept održivog razvoja MSP
- Značaj i mogućnosti zelenog poduzetništva... Koncept održivog razvoja i konkurentnost MSP

Pripremio: mr.sc. Zvonimir Novak

EUVITA Cluster

<http://www.euvitacluster.com>

Petra Preradovića 17/II

42000 Varaždin

Tel: 098/278715 ; 042/405405

Fax: 042/811126

Email: novak@euvitacluster.com

Hrvatska sekcija ECOVAST-a

Projekt „Razvojne perspektive ruralnih naselja Grada Zagreba - Brezovica“

U suradnji sa HMRR-om započeli smo rad na projektu „Razvojne perspektive ruralnih naselja Grada Zagreba - Brezovica“. Projekt financira Grad Zagreb, a cilj projekta je istražiti potencijale područja gradske četvrti Brezovica, imajući na umu osobitosti prostora i krajolika, zajedno s postojećim stanjem i mogućnostima gospodarskih aktivnosti.

U prostoru ove velike gradske četvrti na rubu grada miješaju se urbano i ruralno, što predstavlja ograničenja (nemogućnost pristupa izvorima financiranja namijenjenima za ruralne prostore) ali i mogućnosti (blizina velikog grada, velikog tržišta za plasman zdrave hrane itd.). Identitet prostora, tipovi krajolika, postojeće i moguće gospodarske aktivnosti te mogućnosti razvoja glavne su teme kojima se bavimo u ovom projektu.

Stručni izlet u Smiljan i Lički Osik te predstavljanje projekta „Lički Osik – prostorni identitet planiranog grada“

Cilj projekta *Lički Osik – prostorni identitet planiranog grada* bilo je upoznavanje lokalne javnosti u Ličkom Osiku, Gradu Gospiću i šire s jedinstvenim urbanističkim i arhitektonskim naslijedjem Ličkog Osika. Radi se rijetkom primjeru novoplaniranog (malog) grada nastalog u Hrvatskoj u drugoj polovici 20. stoljeća, izgrađenog uz industrijski kompleks metaloprerađivačke industrije (za potrebe vojno-obrambenog sustava).

U subotu 19. listopada 2013. organizirali smo stručni izlet koji je uz Lički Osik uključivao i posjet Memorijalnom centru Nikole Tesle u Smiljanu. U popodnevnom dijelu programa u Osnovnoj školi u Ličkom Osiku predstavljeno je urbanističko i arhitektonsko naslijede Ličkog Osika, a promovirana je i publikacija o Ličkom Osiku koju je izdao ECOVAST. Ovim programom u lokalnoj smo javnosti, kao i u široj stručnoj i znanstvenoj zajednici, promovirali slabo poznatu temu planiranog grada Ličkog Osika.

Studijski posjet Provansi u okviru projekta Baština - Pokretač razvoja

U okviru projekta *Baština- pokretač razvoja*, koji se provodi kroz IPA program prekogranične suradnje Crne Gore i Hrvatske, predstavnici partnera i suradnika na projektu bili su u rujnu na studijskom putovanju u Provansi na jugu Francuske.

U kontekstu ciljeva projekta, a to su adekvatan tretman i valorizacija prirodnog i kulturnog nasljeđa u Boki i širem području Dubrovnika, studijski posjet Provansi imao je za cilj da se sudionici upoznaju sa dobrim iskustvima svojih domaćina. Provansa je izabrana kao podneblje prirodno i kulturno veoma slično projektnom području. Kroz četiri veoma aktivna dana, sa gustim rasporedom obilazaka, predavanja i susreta, sudionici su imali priliku sagledati na terenu primjere upravljanja prostorom u Provansi

Više informacija o projektu dostupno je na internetskoj stranici projekta www.bastina.eu

Pripremio: Nikša Božić

■ ■ ■

Hrvatska sekcija ECOVAST-a (Europskog vijeća za sela i male gradove)
Froudeova 78, 10 020 Zagreb
Tel.: +385 (0)1 610 1863
E-pošta: info@ecovast.hr
www.ecovast.hr

LAG Baranja

Lag Baranja aktivno se uključio u manifestaciju „Paprika fest“

Lokalna akcijska grupa LAG Baranja aktivno se uključila u tradicionalnu manifestaciju „Paprikafest“ koja se tradicionalno, svake godine u listopadu održava u selu Lug, povodom Dana sela. Naselja Kopačevo i Lug, smještena u ritskom dijelu Općine Bilje, zbog prirodnog podneblja i visokih podzemnih voda uzrokovanih blizinom rijeke Dunav, poznata su po tradicionalnoj proizvodnji mljevene začinske paprike za koju strčnjaci drže da je po svojim organoleptičkim svojstvima najkvalitetnja paprika u Europi.

Udruženje „Baranja“ iz Luga je u suradnji s Općinom Bilje, Mjesnim odbor Lug i LAG Baranja je 11. listopada ove godine, povodom dana sela u prostorijama Civilnog centra „Deak Ferenc“ organizirala javnu tribinu na temu uzgoja začinske paprike.

Foto: Baranjamedija.hr

Na javnoj tribini okupio se veliki broj osoba od već priznatih proizvođača paprike do početnika koji se tek namjeravaju uključiti u proizvodnju ove naimirnice koja uz fiš paprikaš i vino, predstavlja jedan od prepoznatljivih simbola Baranje, kako bi poslušali predavanje prof. dr.sc. Nade Parađiković i docenta dr.sc. Tomislava Vinkovića s Poljoprivednog fakulteta u Osijeku o tehnološko-tehničkim i ekonomskim činiteljima uzgoja začinske paprike.

Nakon toga je gospođa Judit Gerber iz Poljoprivedne savjetodavne službe Ispostava Beli Manastir održala zanimljivo predavanje i upoznala nazočne o najnovijim zakonskim odredbama koje stupile na snagu danom ulaska RH među članice EU, a odnose se na stroge propise Zajednice u proizvodnji hrane i zbrinjavanju ekološki opasnog otpada u poljoprivrednoj proizvodnji. Zoran Kontak, načelnik općine Popovac, upoznao je sudionike javne tribine o najnovijim zakonskim odredbama vezanim uz fiskalizaciju i obveze držanja fiskalne blagajne za mala poljoprivredna gospodarstva budući da je ova tema aktualna i vezana uz prodaju poljoprivrednih proizvoda izvan kućnog praga, na javnim površinama.

Na kraju javne tribine, Davor Horvat je ispred Socijalno poduzetničke zadruge „Ruke“ iz Luga upoznao nazočne o pilot-projektu „Iz baranjskih vrtova“ koji se temelji na organiziranja kratkih lanaca prodaje i uvođenja suvremene IT tehnologije, zasnovane na primjeni QR koda.

U raspravi koja je vođena, organizatori javne tribine su naglasili kako žele uložiti dodatne napore da se baranjska paprika izgradi kao zaštićeni i brendirni proizvod. To bi podiglo vrijednost proizvoda i omogućilo novim proizvođačima da se uključe u proizvodnju

baranjske paprike. Na tribini je naglašena potrebu da se LAG Baranja što više uključi u procese animiranja stanovništva Baranje i sličnim manifestacijama potakne aktivnije uključivanje žitelja Baranje u slične edukacije s ciljem podizanja životnog standarda i dostizanja standarda Zajednice.

Pripremila:

Lidija Dabić, voditeljica ureda LAG Baranja:

■ ■ ■

Lokalna akcijska grupa BARANJA

Imre Nagya 2

31 300 Beli Manastir

Tel. 031-499-404

lag.baranja@gmail.com

LAG Gorski Kotar

Lokalna akcijska grupa Gorski kotar nastala je tijekom 2008. godine provedbom projekta „Održiva budućnost ruralnih krajeva Hrvatske“, kojeg su proveli Milieukontakt International iz Amsterdama, ODRAZ i HMRR iz Zagreba, SMART iz Rijeke i PINS iz Skrada (lokalni koordinator za područje Gorskog kotara) uz podršku konzultantice Jadranke Pelikan iz Pelikan Consulta d.o.o. Provedba projekta financirana je sredstvima nizozemskog Ministarstva vanjskih poslova putem MATRA programa. Kao rezultat projekta proizašao je dokument „Strateški plan razvoja Gorskog kotara 2010. - 2013.“ te Lokalna akcijska grupa Gorski kotar, koje je i prvo osnovano i registrirano partnerstvo po principima održivog razvoja na području Republike Hrvatske. LAG Gorski kotar registrirana je u 23.02.2009. godine kao prvi LAG u Republici Hrvatskoj. Prilikom formiranja LAG-a Gorski kotar većina članova se nije međusobno poznavala te ih je LAG doveo do razine razumijevanja i međusobne komunikacije, te povezivanja područja upravo kroz metodu „odozdo prema gore“.

LAG Gorski kotar nalazi se u Primorsko-goranskoj županiji, u njenom zaledju, te pokriva cijelo područje Gorskog kotara. Odnosno svih 9 JLS, od toga 3 grada, Čabar,

Brod i Vrbovsko, te 6 općina: Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Skrad i Ravna Gora. Ukupno broji 23.011 stanovnika, što čini 18,07 st./km², površine 1273,53 km².

Tijek formiranja LAG-a Gorski kotar od tada pa do danas bio je dugotrajan proces koji još uvijek traje, i koji nije nastao preko noći. U periodu od 2008. godine do danas članovi LAG-a jačali su svoje kapacitete prolazeći raznorazne edukacije (strateško planiranje, organiziranje i motiviranje zajednice, komunikacijske vještine, poslovno planiranje, pisanje projekata prema nacionalnim i EU fondovima, itd.), učio na primjerima dobre prakse europskih LAG-ova tj. studijskim putovanjima u zemlje EU (Češka, Slovenija, Austrija, Nizozemska, Italija, Brisel, itd.), prenoseći svoja iskustva drugima (formiranje LAG-ova u HR, skupovi u Visokom, Brdovcu, Krku, Istri, itd.), a član je i mreža HMRR i LMH.

LAG Gorski kotar imao je 23 osnivača, dok **danas ima 43 člana**, od toga 15 članova (34,88%) predstavlja civilni sektor, 16 članova (37,21%) predstavlja javni sektor te 12 članova (27,91) predstavlja gospodarski sektor. Što se tiče rodne zastupljenosti u LAG-u je zastupljen 21 (48,84%) muškarac i 22 (51,16%) žene, također su zastupljene i

manjine,(srpske, romske i ruske), te tzv. Ugrožene skupine (invalidi, nezaposleni, umirovljenici, mlađi).

Prolazeći mukotrpan proces čekanja i pregovaranja od strane Ministarstva poljoprivrede vezano za akreditaciju LAG-ova te usklađivanja Pravnika za MJ202, Strateški dokument LAG-a 2010.-2013. morao se revidirati te je postao Lokalna razvojna strategija područja LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2013. do 2015. Koji je usvojen od strane Skupštine 6. rujna 2013.

Od osnivanja do danas i čekajući raspisivanje Natječaja za MJ202, članovi LAG-a Gorski kotar nisu sjedili skršenih ruku, nego su radili na svojoj samoodrživosti. Proveli su više projekata, što kao nositelji, što kao partneri: skup koji je organiziran pod naslovom „**Uloga EU u razvoju ruralnog kraja, gdje smo sada i kako dalje – mogućnosti i izazovi?!**“ okrugli stol koji je sufinanciran sredstvima MVPEI, realiziran 11/2011, u partnerstvu sa HMRR. Realizirali su na području općine Mrkopalj, gdje je bilo oko 50 sudionika s raznih područja RH, dok su prezenteri bili predstavnici slovenskih LAG-ova, mreža PREPARE, HMRR, hrvatski LAG-ovi, a glavni gosti su nam bili predstavnici MP i APPRRR. To je bio tek početak rada na Pravilniku za MJ202.

Putem Nacionalne zaklade sufinancirana su nam dva projekta „**Vratiti život zaboravljenim izvorima**“ (5/2010) te „**Uređenje starog kupališta na rijeci Dobri u Gomirju**“ (5/2011), koji je uključio članove LAG-a koji su volonterskim radom proveli

projekte te smo animirali lokalno stanovništvo koje nam se priključilo u provedbi istog.

U partnerstvu sa LRA PINS iz Skrada prijavili smo projekt „**Zapošljavanje mladih za održivi razvoj Gorskog kotara**“ na IPA IV, Mladi na tržištu rada, te smo isti projekt proveli na području Gorskog kotara u razdoblju od 5/2011 do 5/2012. LAG Gorski kotar je bio partner, dok su ostali partneri bili HZZ Područni ured Rijeka te ODRAZ. U projektu je bila zaposlena 1 osoba u LAG-u, koja je radila 70% na projektu a 30% za LAG. Tijekom provedbe projekta jačale su se kompetencije LAG-a, kroz aktivnosti projekta, u smislu organiziranja provedbe aktivnosti projekta (edukacije, selekcije kandidata, pisanje projekata, animacija, sudjelovanje u emisiji „Putem EU fondova“, organiziranju volontiranja za mlade, itd.), pripreme finansijskog izvješća, narativnog izvješća, kontaktiranja s medijima, suradnjom s partnerima, mladima te svim dionicima i suradnicima na projektu.

Kroz projekt se napravila poveznica s mladima Gorskog kotara te su se neki uključili aktivno u LAG. Tako da su dvije članice LAG-a preko Agencije za mobilnost bile na razmjeni mladih prošle godine u Portugalu, kroz projekt „**EYE OPENER**“, gdje su stekle iskustva i znanja o mogućnostima koje nude takve razmjene. Stoga su animirale ostale mlade s područja LAG-a Gorski kotar te su i drugi bili na sličnim razmjenama i seminarima, u Kutini, Zadru, Beogradu, Estoniji.

Sve je to rezultiralo da su mladi LAG-a Gorski kotar dobili projekt (uz mentorstvo po godinama starijih LAG-ovaca) pod nazivom

„DayCul – Act Daily, think interculturally“, financiran od strane Agencije za mobilnost. Cilj projekta je osposobljavanje o kulturnoj raznolikosti i interkulturalnom učenju te razvoj interkulturalnih kompetencija mladih. Kompetencije će pomoći mladima u organiziranju međunarodnih projekata tijekom istraživanja kulturne raznolikosti iz perspektive stvarnog svakodnevnog života. "Day Cul" osposobljavanje će okupiti 24 sudionika, po dva sudionika iz 12 zemalja. Vrijeme provedbe 4/2014 do 8/2014, ukupna vrijednost projekta 19.400 €.

LAG Gorski kotar je kao primjer dobre prakse u RH bio partner predstavniku iz BiH na projektu **"Predstavljanje Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije i EU inicijativa za razvoj ruralnih zajednica u Bosni i Hercegovini"**. Provedba se sastojala u prijenosu iskustva LAG-a Gorski kotar, gdje se stanovništvu ruralnih područja BiH (Gračanica, Doboj, Derventa, Teslić, Maglaj, Tešanj, Modriča) prenosilo iskustva RH o predpristupnim fondovima, što donosi ZPP te što su LAG-ovi, LEADER i koja je njihova svrha. Projekt se provodio od 6/2012 do 1/2013.

O LAG-u Gorski kotar je snimljena reportaža za **multinacionalni magazin PRIZMA**, kao primjeru objedinjavanja područja, posebno je emitirana emisija o LAG-u (3.8.), a posebno o romskoj nacionalnoj manjini (27.7.) te o srpskoj nacionalnoj manjini (31.8.), tj. o Udrudi žena Moravice, koji su i jedni i drugi članovi LAG-a Gorski kotar. (Emisije se mogu pogledati na portalu www.hrt.hr, .emisije na zahtjev – prizma).

Kako bi se uskladili sa novim Pravilnikom za MJ202, LAG je morao uskladiti UO prema navedenom Pravilniku, tako da UO LAG-a Gorski kotar čini 11 članova, od kojih je 5 muškaraca i 6 žena. Od navedenog ukupnog broja članova upravljačke strukture javni sektor je zastupljen s 4 člana (36,36 %), civilni sektor s 4 članova (36,36%), dok je gospodarski zastupljen s 3 člana (27,27%).

Za predsjednika LAG-a Gorski kotar imenovan je Petar Mamula, stari/novi predsjednik, kao predstavnik gospodarskog sektora.

Voditeljem LAG-a imenovana je Svjetlana (Jedriško) Kasunić, po zanimanju diplomirani inženjer drvene tehnologije sa završenim programom obrazovanja za Voditelja izrade i provedbe projekata financiranih iz EU fondova, koja je jedna od aktivnijih članova LAG-a od njegovog osnivanja. Za poslove računovodstva zadužena je Sanja Čop, djelatnica JUO-a Odsjeka za financije i proračun Općine Lokve, koje je ujedno i nova dopredsjenica LAG-a, koja je također jedna od aktivnijih članica LAG-a od njegova osnivanja. Također je promijenjeno sjedište LAG-a koje se sada nalazi u zgradici općine Lokve, koja od početka osnivanja daje veliku podršku radu LAG-a Gorski kotar.

Tijekom mjeseca rujna napravljena je revidirana Lokalna razvojna strategija LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2013. do 2015., te se LAG prijavio na drugi natječaj za MJ202.

Misija LAG-a Gorski kotar je da Gorski kotar postane cjelina, koja će objediniti stanovnike svih 9 jedinica lokalne samouprave, kroz koju će Gorski kotar zajednički nastupati izvan svojih granica u skladu s načelima održivog razvoja i prirodnim uvjetima, koji se smatraju izuzetnim bogatstvom.

Cilj LAG-a Gorski kotar - potaknuti zajedno kotačić razvoja Gorskog kotara! Vjerujemo kako će to biti i moguće. Obzirom da se brdsko planinski zakon ukida, jedino nalaženje razvoja ovakovog ruralnog prostora vidimo u mogućnostima koja se nudi provedbom Lokalnih razvojnih strategija kroz korištenje LEADER fonda, obzirom da smo sada članica EU.

Pripremila:
Svjetlana (Jedriško) Kasunić, voditelj LAG-a Gorski kotar

LAG Gorski kotar
Šetalište Golubinjak br.6, 51316 Lokve
W: www.lag-gorskikotar.info
E: info@lag-gorskikotar.info
Kontakti: GSM 0995647052,
Tel. 051/831 255, Fax. 051/508 077

LAG Izvor

Mjera 202

Lag „Izvor“ je prošao na prijavi za natječaj tj. Mjeru 202. IPARD-a koji je raspisan od strane Ministarstva poljoprivrede u trajanju od 01.ožujka do 02.travnja 2013. godine.

Pošto je Lag „Izvor“ prošao na natječaju za Mjeru 202 te je predsjednik LAG-a Božidar Hajsok 07.srpnja 2013. Potpisao ugovor s APPPRR-om LAG je akreditiran od strane Ministarstva poljoprivrede te je to Lag-u „Izvor“ omogućilo izdavanje pisma preporuke projektima s područja Lag-a „Izvor“.

Uz mogućnosti izdavanja pisma preporuke sam Lag će biti financiran od strane ministarstva u maksimalnom iznosu od 450.000,00kn godišnje. Ugovor je potписан na rok od 2 godine tako da ukupna moguća sredstva koja Lag „Izvor“ može povući su 900.000,00kn.

Najviši mogući godišnji iznos javne potpore kojeg odobreni LAG može ostvariti u Podmjeri 1 „Stjecanje vještina, animiranje stanovnika LAG područja“ ograničen je iznosom od 200.000,00 kn. Najviši mogući godišnji iznos javne potpore kojeg odobreni LAG može ostvariti u Podmjeri 2 „Provedba lokalnih razvojnih strategija“ ograničen je iznosom od 250.000,00 kn.

Studijsko putovanje St. Veit 6.lipnja 2013.

Predstavnici LAG-a „Izvor“ Božidar Hajsok (predsjednik), Mateja Matijašec-Margić (dopredsjednica) te Matija Zamljačanec(voditelj LAG-a), sudjelovali su na studijskom putovanju u Austriju grad St. Veit u organizaciji HMRR-a na temu „ Mogućnosti zajedničke suradnje na području ruralnog razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije“ . Pokazani primjeri iz Austrijske prakse generirali su među prisutnima ideje putem kojih bi se u skoroj mogućnosti mogle ostvariti aktivnosti između LAG-a „ Izvor“ te Austrijskog LAG-a „Karnten Mitte“.

EES (Experience exchange seminar 2013)

Voditelj LAG-a „Izvor“ Matija Zamljačanec sudjelovao je na seminaru na temu „ Provedba LEADER-a prijenos praktičnih iskustava“ namjenjen za predstavnike JLS i LAG-ova 23. I 24. Rujna 2013 u organizaciji Lokalne akcijske grupe „Bosutski niz“. Predavači na seminaru bili su predstavnici LAG-ova iz Češke (LAG Kyjovske Slovacko v pohybu) te Njemačke (LAG Sachenwald- Elbe) koji su svojim primjerima iz prakse predstavili model uređenja, rada i financiranja LAG-ova iz „starijih“ članica EU.

Regionalni seminar

Upravljanje lokalnim akcijskim grupama - Holistički pristup regionalnom ruralnom razvoju, 07. - 11. 10. 2013. u Iloku

Predstavnik LAG-a „Izvor“ sudjelovao je na regionalnom seminaru Upravljanje lokalnim akcijskim grupama - Holistički pristup regionalnom ruralnom razvoju koji se održao od 07. - 11. 10. 2013. u Iloku. Ciljevi i sadržaj ovog seminara su koncipirani tako da integriraju najbolje prakse iz posljednja tri programska razdoblja pristupa LEADER u Njemačkoj i drugim europskim zemljama, kao i prva iskustva iz jugoistočne Europe, razvijena tijekom posljednjih godina. Opći cilj ovog seminara bio je ojačati kapacitete stručnjaka i donositelja odluka na regionalnoj i lokalnoj razini i njihove vještine upravljanja i koordinacije održivim razvojnim aktivnostima mobiliziranjem regionalnih potencijala i resursa. Koristeći integrirani pristup koji kombinira strateško usmjerenje, izgradnju kapaciteta i organizacijski razvoj, ovaj se seminar temeljio na iskustvima iz zemalja članica EU, kao i iz zemalja jugoistočne Europe.

Promjena ureda LAG-a „Izvor“

Ured LAG-a „Izvor“ od 15.10.2013 seli se iz prostora grada Ludbrega (Trg Sv. Trojsva 14. Ludbreg) na novu adresu (Ulica Vladimira Nazora 1. Ludbreg). Akreditacijom od strane Ministarstva poljoprivrede LAG „Izvor“ stekao je mogućnosti da iznajmi vlastiti ured u kojem će moći još još kavalitetnije obavljati svoj rad te će moći u potpunosti početi koristiti sredstva iz Mjere 202. koja sama po sebi nalaže da svaki LAG ima svoj zaseban prostor. Ovim putem se LAG „Izvor“ zahvaljuje gradu Ludbregu na iskazanom razumijevanju te korištenju njihovih prostorija do sad. Valja napomenuti da svi troškovi najma, režija te opremanja su priznati troškovi iz IPARD Mjere 202.

Pripremio:

Matija Zamljačanec, voditelj LAG-a Izvor

Lokalna akcijska grupa IZVOR

Trg Svetog Trojstva 14

42230 Ludbreg

Predsjednik: Božidar Hajsok

Dopredsjednica: Mateja Margić

Voditelj: Matija Zamljačanec

Mail: lag.izvor@gmail.com

Mob: 099/80-50-870

LAG Una

LAG UNA osnovana je 11. kolovoza 2010. Obuhvaća teritorij sedam jedinica lokalne samouprave u Sisačko-moslavačkoj županiji (Hrvatska): Grad Hrvatska Kostajnica i općine: Donji Kukuruzari, Dvor, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Majur i Sunja. LAG UNA pokriva teritorij od 1.322,90 km² na kojem živi 20.979 stanovnika, odnosno 15,78 stanovnika na km². Članovi LAG-a UNA su predstavnici iz privatnog, civilnog i javnog sektora.

LAG UNA osnovana je s ciljem da, kroz sudjelovanje i jednaku uključenost svojih članova:

- stvori bolje uvjete za ekonomski rast i društveni razvoj uz vođenje brige o zaštiti prirode (održivi razvoj)
- odredi razvojnu strategiju baziranu na identificiranim resursima
- uspostavi i održava dinamičnu kulturu dijaloga

Struktura LAG-a je osnova za implementaciju LEADER načela te ona može povećati

apsorpcijsku sposobnost ruralnih područja za korištenje IPARD fondova.

Jedan od važnijih zadataka LAG-a je bila i izrada Lokalne razvojne strategije koja:

- će biti provedena u skladu s općim ciljevima hrvatskog IPARD programa 2007 – 2013 te ostalim odgovarajućim strategijama i politikama
- će se baviti društvenim, ekonomskim i prirodnim problemima područja i mjerama za njihovo rješavanje, kao i vremenskim tijekom projekta, korisnicima, odgovornim tijelima i potencijalnim financijskim izvorima

Projekti

Trenutno kao partner sudjelujemo u provedbi projekta „**Malo i srednje poduzetništvo (MSP) bez granica**“ (SMEs without borders). Projekt je izrađen u okviru EU IPA Programa prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina. Projekt je započeo krajem 2012.

godine i trajat će 24 mjeseca. Ukupna vrijednost projekta je 434.161,42 EUR od toga je za Hrvatsku dodijeljeno 203.245,47 EUR, a za BiH 230.915,95 EUR-a.

Cilj projekta je uspostava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem stvaranja zajedničkog gospodarskog prostora, poticanjem suradnje i potpore malom i srednjem poduzetništvu. Specifični ciljevi projekta su: razvoj zajedničkih prekograničnih mreža MSP-a zadruga i udruženja iz sektora ljekovitog i aromatičnog bilja s ciljem stvaranja i jačanja pozicije MSP-a na tržištu i razvoj regionalnog gospodarstva i podrške MSP sektoru kroz promociju malog i srednjeg poduzetništva i know how.

Vodeći partneri u ovom projektu su općina Majur i Udruga poslodavaca i poduzetnika Žepče, zajedno sa svojim partnerima Razvojnom agencijom Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA i Lokalnom akcijskom grupom UNA (LAG UNA) u Hrvatskoj te Razvojnom agencijom Žepče RAŽ u BiH.

Također, kao suradnici radimo na projektu „**Lokalni energetski dijalog**“ (Local Energy Dialogue - LED). Cilj projekta je osnažiti suradnju između organizacija civilnog društva, jedinica lokalne samouprave i građana u oblikovanju lokalnih politika održivog razvoja i zaštite okoliša. Projektni partneri će organizirati treninge za lokalne sudionike, opremiti tri lokalna edukacijska centra u Višnjanu, Sjeverovcu i Rečici praktičnim primjerima održivog korištenja energije te izraditi SEAP-e (akcijske planove održivog korištenja energije) za jedinice lokalne samouprave na području triju LAG-ova. Projektni partneri su DOOR, Zvono uz Kupu i Znanstveno edukacijski centar Višnjan, zajedno s projektnim suradnicima LAG Vallis Colapis, LAG UNA i LAG Poreština.

U narednom periodu nastojat ćemo se aktivnije uključiti u iskorištavanje mjere 202 IPARD programa u skladu s ciljevima definiranim u našoj Lokalnoj razvojnoj strategiji. Od 7.10. do 11.10. sudjelujemo na regionalnom seminaru GIZ-a: „Upravljanje lokalnim akcijskim grupama – Holistički pristup regionalnom ruralnom razvoju“. Osim toga, u pripremi su novi projekti suradnje s

jedinicama lokalne samouprave, razvojnim agencijama i LAG-ovima sufinancirani sredstvima EU te seminari i radionice za članove i stanovništvo na području LAG-a.

Prezentacija o LEADER pristupu na sajmu Slavonski Banovac

U subotu, 12. listopada posjetio sam sajam Slavonski Banovac u Pakracu te sudjelovao na Skupštini Lokalne akcijske grupe „Zeleni trokut“ kao predstavnik HMRR-a i Lokalne akcijske grupe „Una“.

Organizatori sajma su bili Poduzetnički centar Pakrac d.o.o., Turistička zajednica Grada Pakraca, Grad Pakrac i Lokalna akcijska grupa LAG „Zeleni trokut“ dok su partneri sajma bili Udruženje obrtnika Pakraca i Lipika i Općina Velika. Na ovogodišnjem dvodnevnom sajmu u Pakracu izlagao je rekordan 81 izlagač iz 8 županija i 17 gradova i općina, a zahvaljujući dolasku gostiju iz Slovačke, iz Jasenove i Dolnyeg Kubina koji su predstavljali svoje turističke potencijale i kulturnu baštinu ove godine sajam je po prvi puta poprimio i međunarodni karakter što je pokazalo da sa kvalitetnom organizacijom čak i u ovom recesiskom vremenu može privući veliki broj izlagača i posjetitelja. Tijekom dvodnevnog održavanja sajma posjetitelji su imali priliku pratiti cijeli niz različitih događanja, od radionica, vježbaonica, do bogatog kulturno-umjetničkog programa uz ugostiteljsku i gastronomsku ponudu.

Nakon Skupštine održao sam kratku prezentaciju o važnosti LEADER pristupa. Prisutno je bilo dvadesetak članova Skupštine LAG-a te ostali zainteresirani posjetitelji sajma. Poslije kratkoga uvoda i objašnjavanja trenutnih mogućnosti LAG-ova osvrnuo sam se i na buduće programsko razdoblje (2014.-2020.). Bilo je vidljivo kako su svi bili iznenadeni ogromnim mogućnostima, sredstvima i utjecaju koje će LAG-ovi imati za otprilike dvije godine (u odnosu na trenutnu mogućnost korištenja samo dvaju podmjera mjere 202).

Također, prikazao sam i dobar primjer iskorištavanja trenutnih mogućnosti LAG-ova

na primjeru LAG-a Laura te njihovog „LAG summer festivala“. Na taj način pruža se prilika članovima bilo kojeg LAG-a u Hrvatskoj besplatno se predstaviti na festivalu (organizator osigurava štandove), izložiti svoje proizvode na obali u jeku turističke sezone, odlično se provesti, pri čemu je svaki pojedini LAG u mogućnosti nadoknaditi troškove puta i smještaja svakom svom članu (kroz podmjeru 202).

Nakon prezentacije bilo je puno upita vezanih upravo uz navedeni festival, ali i ostale mogućnosti koje im LAG može pružiti te postaje sve očitije kako ljudi sve više

prihvaćaju LAG kao nositelja ruralnog razvoja određenog područja. S organizatorima iz LAG-a Zeleni trokut razmijenio sam kontakte te smo načelno dogovorili buduću suradnju.

Pripremio:
Gordan Terzić

■ ■ ■
LAG UNA
Stjepana i Antuna Radića 4,
44440 Dvor

LAG Zapadna Slavonija novi član!

Na području Brodsko-posavske županije od 27. studenog 2012.godine aktivno djeluje **Lokalna akcijska grupa Zapadna Slavonija** koju čine deset jedinica lokalne samouprave: grad Nova Gradiška, te općina Stara Gradiška, Okučani, Gornji Bogičevci, Dragalić, Cernik, Rešetari, Staro Petrovo Selo, Vrbje i Davor s površinom od 838,79 km² što je 41,2% ukupne površine Brodsko-posavske županije, odnosno 1,5% ukupnog kopnenog teritorija Republike Hrvatske. Po formalno pravnom obliku predstavlja neprofitnu udrugu koja okuplja 39 članova. Od ukupnog broja članova 10 članova čine jedinice lokalne samouprave dok ostale članove čine dionici iz privatnog i neprofitnog sektora s područja kojeg LAG obuhvaća.

Osnivači LAG-a iz javnog, gospodarskog i privatnog sektora su se aktivno uključili u identificiranje snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji na području LAG-a Zapadna Slavonija raspoređenih u tematske cjeline: infrastruktura, gospodarstvo i ruralni razvoj te društveni i socijalni razvoj na području LAG-a kako bi izradili lokalnu razvojnu strategiju, no kako bi strategija predstavljala stvarno stanje na području LAG-a uključivanje lokalnih dionika jedno je od ključnih načela.

ZAPADNA SLAVONIJA
LOKALNA AKCIJSKA GRUPA

Cilj LAG-a Zapadne Slavonije je ojačati gospodarsko okružje kako bi se doprinijelo stvaranju novih ranih mjeseta, zaštita i unapređenje prirodnog i kulturnog naslijeđa, višedioničko planiranje ukupnog razvoja LAG područja, iskorištavanje i razvijanje postojećih potencijala za održivi ruralni razvoj.

Rad LAG-a „Zapadna Slavonija“ temelji se na promicanju zajedničkih interesa područja LAG-a sa svrhom ruralnog i ukupnog razvoja.

Glavne djelatnosti Lokalne akcijske grupe „Zapadna Slavonija“ obuhvaća izradu i provedbu Lokalne razvojne strategiji integriranog programa razvoja za LAG područje, promicanje koncepta održivog razvoja, te briga o stvaranju stručnih, operativnih, materijalnih i fizičkih preduvjeta

za višedioničko planiranje i provedbu razvojnih projekta na području obuhvaćenim LAG-om.

Tijekom 2012. godine, LAG Zapadna Slavonija izradio je Lokalnu razvojnu strategiju za razdoblje 2012-2015 godine u kojoj su definirani vizija, strateški ciljevi i mјere kojima će se doprinijeti održivom socio-ekonomskom razvoju područja LAG-a. Također, izrađena je baza projekata kojom su obuhvaćene projektne ideje dionika iz javnog, privatnog i civilnog sektora na području LAG-a, koje su u skladu sa definiranim strateškim ciljevima, a čijom provedbom će se doprinijeti razvoju područja LAG-a kao nedovoljno razvijenog ruralnog područja.

Početkom travnja poslana je prijavnica za članstvo u Hrvatsku mrežu za ruralni razvoj čiji joj je cilj zajedničkim djelovanjem, umrežavanjem i partnerstvom pridonijeti poboljšanju uvjeta za cijelovit razvoj i kvalitetan život u ruralnim područjima. Te smo kao kandidati i budući članovi HMRR pozvani na studijsko putovanje u St. Veit u Austriji na koje se LAG Zapadna Slavonija i odazvao gdje smo razmijenili iskustva austrijskih i hrvatskih organizacija na temu: „Mogućnost zajedničke suradnje na području ruralnog razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije.“

Pripremljena i potporom Brodsko-posavske županije, Upravni odjel za razvoj i EU integracije, izrađena informativna brošura o LAG-u ZAPADNA SLAVONIJA.

Početkom svibnja obilježavao se Europski tjedan u Brodsko-posavskoj županiji, te je i LAG ZAPADNA SLAVONIJA sudjelovanjem

doprinijela toj manifestaciji postavši promotivni stand u pješačkoj zoni grada Nova Gradiška, gdje su bile izložene brošure o LAG-u i LEDER programu, prezentacija o snivanju, ciljevima, djelovanju te članovima LAG-a i tiskane pristupnice za članstvo u LAG-u kao i tiskane promotivne majice koje su tiskane potporom Brodsko-posavske županije, Upravnog odjela za razvoj i EU integracije.

Provedenom aktivnosti potaknut je interes i proširivanje znanja privatnog i neprofitnog sektora, te je poduprijeto obilježavanje Europskog tjedna u BPŽ.

Nakon pozitivnog izvješća kontrole na terenu od strane Agencije za plaćanje u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju i na temelju prijave za dodjelu sredstava iz IPARD programa Mjera 202 „Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja“ - LAG ZAPADNA SLAVONIJA postao je odabrani LAG za financiranje iz sredstava EU i RH u maksimalno dozvoljenom iznosu od 900.000,00 kn za 2013. i 2014. godinu.

Grad Biograd na Moru je ove godine po prvi put bio domaćin međunarodnog festivala LAG-ova pod nazivom „LAG SUMMER FESTIVAL“ održan od 05. do 07. srpnja 2013. godine u organizaciji LAG-a „Laura“. Područje LAG-a Zapadne Slavonije predstavili su OPG Klikić iz općine Černik, te sa prezentacijskim brošurama predstavili su se općina Gornji Bogičevci, Općina Davor te LAG Zapadna Slavonija.

LAG Zapadna Slavonija i HERA NET – mreža visoko obrazovanih ruralnih animatora organizirali su radni sastanak na temu mogućnost financiranja razvojnih projekata EU sredstvima te predstavljanje regionalnih inicijativa za zajedničke projekte svih LAG-ova istočne Hrvatske za apliciranje na Natječaj IPA II, prekogranična suradnja sa Srbijom i BIH.

Članice Udruge žena Brđani iskoristile su prednosti koje im pruža njihov kraj s ciljem čuvanja autohtonosti Slavonije, te petu godinu zaredom organizirale manifestaciju "Jesen u Brđanima" gdje su se odazvali brojni predstavnici Obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava, kulturno umjetnička društva,

ali i udruge koje nastoje sačuvati izvornost života i proizvoda.

U okićenome selu, uz snaše, zvuke tamburice i svečane konjske zaprege kroz sudjelovanje i LAG ZAPADNA SLAVONIJA sa svojim članovima (Udruga vinogradara i voćara iz Cernika, Domaća radinost Klikić iz Cernika, Udruga žena LAN iz Gornjih Bogičevaca te Udruga Inforur iz Ljupine) je također dala doprinos ovoj manifestaciji.

Planirane aktivnosti koje će LAG Zapadna Slavonija provoditi u sljedećem razdoblju su

edukacija za članove i volontere LAG-a, praćenje stanja i potrebe područja LAG-a i suradnja s drugim LAG-ovima te uključenje novih članova. Pružanjem tehničke pomoći poticati će se korištenje domaćih i EU fondova na području LAG-a.

Pripremila: Marijana Vidić Polet, bacc.oec.

■ ■ ■

Lokalna akcijska grupa Zapadna Slavonija

Trg kralja Tomislava 1

35400 Nova Gradiška

Predsjednik: Stipan Klarić

Voditeljica: Marijana Vidić Polet, bacc.oec.

Mob.: 099 286 54 59

Email: lag.zapadna.slavonija@gmail.com

Web.: www.lag-zapadna-slavonija.com

Odraz

Priručnik "Kako do boljih javnih politika? Doprinos civilnog sektora"

ODRAZ-Održivi razvoj zajednice izdao je priručnik "Kako do boljih javnih politika?", u kojem su opisani koraci koje je potrebno provesti pri analizi javnih politika te izradi izvještaja iz sjene. Priručnik je namijenjen svima koji žele utjecati na javne politike.

Nadamo se da će organizacijama civilnog društva ovaj priručnik pomoći da vjerodostojno i odgovorno sudjeluju u praćenju javnih politika u području s kojim se bave i time utječu na njihovo poboljšanje.

Sadržaj priručnika:

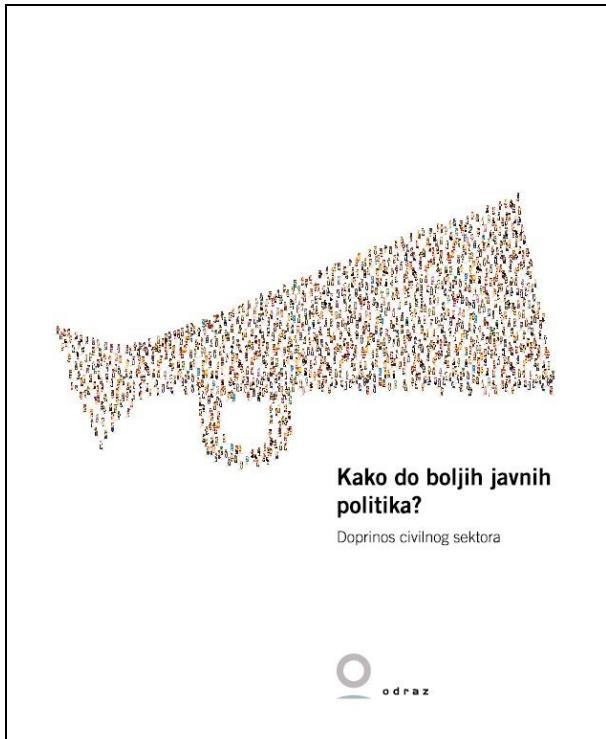
Javne politike i analiza javnih politika (što je javna politika i što znači analizirati javnu politiku)

Izvještaj iz sjene (što je izvještaj iz sjene; tko ga priprema i zašto; kako pripremiti izvještaj iz sjene)

Put do bolje javne politike (zagovaranje; komunikacija i dijalog nakon izrade izvještaja; komunikacija unutar tima - primjer društvene mreže Yammer).

Priručnik je nastao u okviru projekta "Zajedno za održivi razvoj Hrvatske" koji je financiran iz sredstava IPA.

Nositelj projekta je ODRAZ, a jedan od partnera je bio i HMRR.

Elektronsku verziju priručnika možete naći na internetskoj stranici ODRAZ-a:
<http://odraz.hr/media/142437/kako do boljih javnih politika web.pdf>

Predstavnica HMRR u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru

Vijeće Europske unije je 1. srpnja 2013. imenovalo devet hrvatskih članova u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. Među njima je i Lidija Pavić-Rogošić, direktorica ODRAZ-a, koju je kao svoju predstavnicu kandidirala Hrvatska mreža za ruralni razvoj. Ona će EGSO predstavljati na Ruralnom parlamentu, koji će se održati po prvi put u Bruxellesu 13. studenog 2013.

EGSO - tijelo koje predstavlja organizirano europsko civilno društvo

EGSO postoji od samih početaka onoga što se danas naziva Europskom unijom - osnovan je 1957. potpisivanjem Rimskog ugovora. To je forum koji pridonosi jačanju demokratskog legitimite i učinkovitosti EU tako što omogućuje organizacijama civilnog društva iz zemalja članica izražavanje stajališta na europskoj razini. Odbor je zamišljen kao tijelo koje davanjem savjeta Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Europskoj komisiji pruža pomoć u nastojanju da europska politika i zakonodavstvo bolje odražavaju gospodarsku, socijalnu i građansku stvarnost. Zadatak mu je i promicati razvoj EU uz što veće uključivanje raznih dionika kako bi Uniju što više približio građanima. EGSO osigurava institucionalni forum organiziranog civilnog društva za zastupanje, informiranje, izražavanje i dijalog.

Odbor od pristupanja Hrvatske ima 353 člana iz svih 28 država članica EU, a zastupljenost svake zemlje je otprilike razmjerna veličini njezinog stanovništva. Vlade zemalja članica predlažu svoje članove koje potom mora imenovati Vijeće, a svi članovi dužnosti moraju obavljati u općem interesu EU, neovisno o uputama svojih vlada ili organizacija kojima pripadaju. Od stupanja na snagu Lisabonskog ugovora, mandat članova odbora povećan je na pet godina, s mogućnošću reizbora. Odbor odražava golem raspon raznih interesa u društvu, jer članstvo dolazi iz triju temeljnih grupa – poslodavaca, zaposlenika i tzv. skupine raznih interesa u kojoj su ponajprije predstavnici organizacija osobito aktivnih u društvenim, gospodarskim,

građanskim, profesionalnim i kulturnim područjima.

Europski parlament, Vijeće i Komisija imaju zakonsku obvezu konzultirati EGSO o mnogim pitanjima. EGSO svoja mišljenja daje, međutim, ne samo oko tih obveznih savjetovanja, već i na vlastitu inicijativu, o bilo kojoj temi vezanoj za politiku EU za koju smatra da je to potrebno, ali i „istraživačka mišljenja“, kad Komisija, Parlament ili predsjedništvo Europske unije zatraže da EGSO razmotri i da prijedloge u područjima od naročitog značenja za organizirano civilno društvo.

EGSO ima šest sekcija koje su zadužene za pojedina područja te savjetodavnu komisiju:

1. ECO - Ekonomski i monetarni uniji, gospodarska i društvena kohezija
2. INT- Jedinstveno tržište, proizvodnja i potrošnja
3. TEN - Promet, energija, infrastruktura te ekonomski i socijalna kohezija
4. REX - Vanjski odnosi
5. NAT - Poljoprivreda, ruralni razvoj i okoliš
6. SOC - Zapošljavanje, društvena pitanja i građanstvo
7. CCMI - Savjetodavna komisija za industrijske promjene

Hrvatska i EGSO

Vlada Republike Hrvatske na svojoj 81. sjednici održanoj 21. ožujka 2013. godine, imenovala je sljedeće predstavnike u Europski gospodarski i socijalni odbor, a Vijeće EU ih je potvrdilo 1. srpnja 2013.:

I.grupa - udruge poslodavaca

- Davor Majetić, Hrvatska udruga poslodavaca (HUP)
- Dragica Martinović Džamonja, Hrvatska gospodarska komora (HGK)
- Violeta Jelić, Hrvatska obrtnička komora (HOK)

II.grupa - sindikati

- Marija Hanževački, Nezavisni hrvatski sindikati (NHS)
- Anica Miličević-Pezelj, Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH)
- Vilim Ribić, Matica hrvatskih sindikata (MHS)

III.grupa - ostale organizacije civilnog društva

- Lidija Pavić-Rogošić, ODRAZ-Održivi razvoj zajednice
- Marina Škrabalo, GONG
- Toni Vidan, Zelena akcija.

Što očekuje hrvatske članove?

Hrvatski članovi će se uskoro susresti s novim izazovima sudjelujući u radu radnih grupa koje će imati zadatku zauzeti stavove i mišljenja o različitim prijedlozima Europske komisije i drugih tijela EU, što često nije nimalo lak zadatok jer u radu grupa sudjeluju predstavnici poslodavačkih udruga, sindikata i ostalih organizacija civilnog društva, koji ne moraju imati nužno iste poglede. Donošenje mišljenja ne zahtijeva samo dobro poznavanje teme, već i sposobnost razumijevanja i prihvatanja raznih važnih pitanja, uključujući kompromis i prilično dobre vještine pregovaranja.

Mišljenja koja su jednom odobrena i usvojena prosljeđuju se tijelima EU-a i doprinos su izradi propisa koji se primjenjuje u 28 zemalja članica EU.

Informiranje i komunikacija

EGSO posvećuje pažnju komunikaciji i suradnji s drugim relevantnim organizacijama, tijelima EU te civilnim društvom. Jedan od potpredsjednika/ca EGSO-a je zadužen/a za komunikaciju i vodi Grupu za komunikaciju koju čine zainteresirani članovi. U svakoj je zemlji jedan član dodatno zadužen za komunikaciju. Za

Hrvatsku je tu ulogu, na prijedlog članova, preuzeila Lidija Pavić-Rogošić, kojoj se možete obratiti na e-mail lidija@odraz.hr.

Više na www.eesc.europa.eu

O dosadašnjim aktivnostima ZSO i radu promatrača u EGSO-u možete saznati i na <http://www.odraz.hr/hr/novosti/egso-europski-gospodarski-i-socijalni-odbor>

Pripremila: Lidija Pavić-Rogošić,
ODRAZ/HMRR/EGSO

ODRAZ

Održivi razvoj zajednice

Ljudevita Posavskog 2/4

10 000 Zagreb

Hrvatska

T: 01 4655 203 / 202

FT: 01 4655 200

<http://www.odraz.hr>

Outward Bound novi član!

Hrvatska škola Outward Bound neprofitna je organizacija utemeljena 2005. g. s ciljem izvođenja programa iskustvenog obrazovanja u prirodi. Sjedište škole je u Zagrebu, a nastavno središte u izgradnji u Velikom Žitniku, u blizini Gospića.

Udruga je osnovana u cilju promicanja, razvitka i unapređenja individualnih sposobnosti pojedinca kroz iskustveno učenje u prirodi, gdje su sredstva različite sportske aktivnosti. Outward Bound programi ističu osobni razvoj kroz direktno iskustvo i izazove. Polaznici razvijaju samopouzdanje, odgovornost, timski rad, samosvijest i suosjećanje, te brigu za okolinu i društveni zajednicu.

Engleski naziv "Outward Bound" pomorski je termin i upućuje na isplovljavanje na otvoreno more. Cilj je škole da polaznici, izvedeni iz poznatih okolnosti svakodnevnog života, steknu iskustvo i vještine za uspješno snalaženje u životnim neizvjesnostima te pozitivan pristup u svladavanju budućih izazova. Tijekom programa koji uključuje aktivnosti poput planinarenja, orijentacije u prirodi, slobodnog penjanja, špiljarenja, kajakarenja, polaznici su suočeni sa brojnim izazovima koji ih na vrlo direktnan način uče

vrijednostima timskog rada, pouzdanja u vlastite mogućnosti, suosjećanja i prijateljstva.

HŠOB je članica svjetske udruge Outward Bound International, najstarije i najuglednije neprofitne organizacije u svijetu koja se bavi iskustvenim učenjem u prirodi. Od 2007. godine udruga tijekom ljetnih i Uskršnjih školskih praznika redovito organizira osmodnevne programe na srednjem Velebitu. Polaznici su učenici viših razreda osmogodišnjih škola, učenici srednjih škola, te studenti.

HŠOB je suradnik Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u okviru kolegija „Doživljajna pedagogija“.

Ličko – senjska županija i Grad Gospić prepoznali su vrijednost u edukativno – odgojnim programima udruge kakvih još nije bilo u Republici Hrvatskoj. Zbog toga je Grad Gospić odlučio potaknuti rad Hrvatske škole Outward Bound davajući udruzi zgradu škole u Velikom Žitniku na trideset-godišnje korištenje. Udruga je preuzeila obvezu da zgradu škole u Velikom Žitniku preuredi u nastavno središte u kojem će biti moguć

višednevni boravak polaznika Outward Bound programa tijekom cijele godine. Na taj način će djelovanje udruge biti čvrsto vezano uz Grad Gospić, posebno uz naselje Veliki Žitnik. Vjerujemo da će aktivnosti udruge kroz programe iskustvenog učenja u prirodi, sa bazom u Velikom Žitniku, dati poseban gospodarski zamah lokalnoj zajednici.

Sa veseljem bismo u drugim članovima HMRR prepoznali sličnosti u djelovanju i na taj način potaknuli zajedničke akcije i projekte. U tu svrhu navodimo izvadak iz Statuta odnosno područja djelatnosti udruge:

Cilj

Udruga je osnovano u cilju promicanja, razvitka i unapređenja individualnih sposobnosti pojedinca kroz iskustveno učenje i razne aktivnosti u prirodi. U tu svrhu koristi se Outward Bound metoda iskustvenog učenja koja pomaže osobama u potpunjem ostvarenju njihovih potencijala te unapređuje njihovog odnos prema samom sebi, prema drugima u zajednici i prirodi oko nas.

Djelatnosti Udruge su:

- socijalizacija i osobni razvoj djece i mladih provođenjem programa iskustvenog učenja u prirodi
- planiranje, organizacija i izvedba aktivnosti iz sljedećih sportova: planinarenje, alpinizam, speleologija, biciklizam i brdski biciklizam, ronjenje, sportsko penjanje, jedrenje, kajakarenje i streličarstvo

- prevencija nasilja, delikvencije i drugih oblika neprihvatljivog ponašanja djece i mladih provođenjem programa iskustvenog učenja u prirodi
- edukacija te unapređenje zdravlja, psihičkih i fizičkih sposobnosti odraslih uključivanjem u programe cijeloživotnog učenja
- socijalizacija i osobni razvoj mladih iz socijalno ugroženih skupina i iz socijalnih ustanova
- rad s djecom i mladima s posebnim potrebama
- rad s djecom i mladima s raznim poteškoćama i poremećajima u ponašanju
- prevencija i suzbijanje ovisnosti o opojnim sredstvima i raznim drugim oblicima ovisnosti te rehabilitacija ovisnika provođenjem programa iskustvenog učenja u prirodi
- osmišljavanje i izvođenje „team building“ programa i drugih aktivnosti u prirodi

HŠOB već 5 godina organizira tečajeve iskustvenog učenja u prirodi za polaznike srednjih škola i studente u Hrvatskoj, a uz finansijsku potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS). Glavno područje djelovanja udruge je Srednji Velebit, izrazito ruralno područje. Ponosni smo na rezultate našeg djelovanja i na sticanje ogromnog iskustva organizacije programa u prirodi u prilično zahtjevnom okruženju. Udruga je ove godine krenula u „osvajanje prostora“ na

otoku Krku u zimskom periodu. Iako se taj kraj smatra ne-ruralnim, on je zimi itekako ozbiljan i zahtjevan za boravak na otvorenom.

Istaknuli bismo i ovogodišnji projekt kojemu je bio cilj izvesti edukacijski program na Velebitu sa polaznicama iz Izreala i Palestine. Na programu su sudjelovale žene između 30 i 40 godina, a cilj programa je bilo zajedničko 10-dnevno druženje u planinskim uvjetima pripadnica ratom sukobljenih strana.

Upravo je krajem rujna 2013. u Nastavnom središtu udruge (u rekonstrukciji) u Velikom Žitniku pored Gospića održan prvi jednodnevni prezentacijski program iskustvenog učenja za polaznike Osnovne škole Klanac - Pazarištia.

U najavi je i izvedba četverodnevnog programa u V. Žitniku za srednjoškolce Privatne klasične gimnazije iz Zagreba.

Vjerujemo da će ova živa aktivnost oko HŠOB i centra u V. Žitniku biti značajan poticaj razvoja ovog kraja.

Najnoviji projekt je 10-dnevni edukacijski program za instruktore pustolovnih aktivnosti na moru za polaznike iz 6 evropskih zemalja. Izvedba ovakvog kompleksnog edukativnog programa u europskom okruženju dokaz je kvalitete naše

udruge. Program će se izvesti u okviru programa „Mladi na djelu“ Agencije za mobilnost i programe EU (AMPEU). U najavi je i sljedeći natječaj iz programa „Mladi na djelu“.

"Svi smo mi bolji nego što mislimo. Kad to shvatimo, više se nikad nećemo zadovoljili manjim."

Kurt Hahn, osnivač škole Outward Bound

Pripremio:

Vladimir Mesarić, predsjednik udruge

Hrvatska škola Outward Bound

Sjedište: 3 Cvjetno naselje 20, 10000 Zagreb

Ured: Odranska 1, 10000 Zagreb,

Tel./faks: (01) 6445 662

e-adresa: info@outwardbound.hr

mrežno mjesto: www.outwardbound.hr

Odgovorna osoba: Vladimir Mesarić,
predsjednik udruge, 098 238 357,
vladimir.mesaric@outwardbound.hr

Osoba za kontakt: Lovorka Šimunec, tajnik,
091 5626 744, lovorka@outwardbound.hr

RuralNet Baranja

Udruga Ruralnet Baranja iz Belog Manastira je tijekom mjeseca svibnja ove godine sudjelovala na Sajmu projektnih ideja koji su organizirali LAG Baranja i Udruga za kreativni razvoj Slap iz Osijeka u etno-selu Hotela Patria u Belom Manastiru.

Na Sajmu kreativnih ideja udruga Ruralnet Baranja je predstavila inovativni idejni pilot-projekt „QMarketing – Iz baranjskih vrhova“ koji se temelji na organiziranju kratkih lanaca prodaje baranjskih proizvoda na osječkom i hrvatskom tržištu uz upotrebu suvremene IT Tehnologije zasnovane na QR kodu. Projekt je nazočnima predstavio Davor Horvat, potpredsjednik udruge Ruralnet Baranja, ujedno i nositelj projekta. Pilot projekt ubrzo je naišao na reakciju Socijalno-poduzetničke zadruge „Ruke“ iz Luga koja se zainteresirala

za njegovu provedu. U razgovorima koji su vođeni dogovoren je da se projekt ustupi Socijalno-poduzetničkoj zadrži „Ruke“ koja je postala nositelj projekta za područje Baranje, a udruga Ruralnet Baranja je partner u projektu. Koordinator na projektu je Davor Horvat, potpredsjednik udruge Ruralnet Baranja. Tijekom rujna Socijalno-poduzetnička zadruga „Ruke“ je u gradskoj vijećnici grada Belog Manastira organizirala predstavljanje projekta za predstavnike ostalih jedinica lokalne samouprave s područja Baranje.

Projekt je na predstavljanju dobio punu podršku nazočnih. Predstavnici jedinica lokalne samouprave s područja Baranje naglasili kako su upoznati s problemom plasmana koji imaju mala gospodarstva u njihovim sredinama i da su spremni dati podršku da se projekt realizira i otvore novi kanali prodaje poljoprivrednih proizvoda.

Udruga Ruralnet Baranja je krajem rujna pokrenula novi projekt „Tajne baranjske zimnice“. Ovim projektom žele se otrgnuti od zaborava tradicionalni baranjski recepti pripremanja i čuvanja hrane i zimnice. Projektom koji se planira provesti u suradnji s Gradom Belim Manastrom i Turističkom zajednicom Baranje, želi se upoznati šira javnost s postojećim baranjskim proizvođačima koji njeguju izvorni, tradicionalni način pripremanja baranjske hrane i zimnice čime se upotpunjuje bogata baranjska gastronomска ponuda koja predstavlja nematerijalnu kulturnu baštinu. Članovi uduge drže kako će ovaj projekt dati veliki doprinos lokalnoj zajednici i promovirati Baranju kao riznicu do sada još neotkrivenih gastronomskih i kulturnih sadržaja.

U prvom krugu namjera je izdati visoko kvalitetan zbornik s 20 tradicionalnih recepata gospođe Ljubice Bošnjak iz Branjih Vrha koja proizvodi i prodaje izvornu baranjsku zimnicu i druge namirnice proizvedene na tradicionalan način bez upotrebe konzervansa. Zbornik će biti u luksuznom izdanju formata A4 položeno, tvrdo ukoričen s kolor fotografijama proizvoda i izvornim receptima za pripremanje zimnice i komposta na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Ovim zbornikom izvornih recepata upotpunit će se reklamne brošure i knjige o izvornoj nematerijalnoj kulturnoj baštini Baranje za potrebe turističkih zajednica. Vlasnicima obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava čiji će izvorni recepti biti zastupljeni, zbornik će svojom kvalitetom poslužiti kao referenca promocije u povećanju dodane vrijednosti pri prodaji vlastitih proizvoda na tržištu.

Rezultat projektnih aktivnosti bit će i objavljivanje sadržaja zbornika na vlastitoj internetskoj stranici, tako da će zbornik biti dostupan široj javnosti i korisnicima društvenih mreža.

Pripremila:
Lidija Dabić, predsjednica

■ ■ ■
Ruralnet Baranja
Trg slobode 33
31 300 Beli Manastir
Telefon: 031-499-404

Ostale vijesti

Stručni seminar GIZ-a za voditelje LAG-ova u Iloku

U Iloku je od 7. do 11. listopada 2013. godine održan regionalni seminar „Upravljanje lokalnim akcijskim grupama - Holistički pristup regionalnom ruralnom razvoju“ kojemu je domaćin i suorganizator bila Lokalna akcijska grupa Srijem. Seminar je organizirala njemačka razvojna agencija GIZ, a vodili su ga poznati stručnjaci za ruralni / regionalni razvoj iz Njemačke, Uwe Krappitz, voditelj LAG-a Regina i Gero Wieschollek, voditelj LAG-a Gesundheitsregion Hersbrucker Land te iz Hrvatske Tomislav Panenić, voditelj LAG-a Srijem.

Na seminaru je sudjelovalo 26 predstavnika lokalnih akcijskih grupa (od toga 10 iz Hrvatske), razvojnih agencija, ministarstava poljoprivrede i drugih organizacija i institucija iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije koje se bave ruralnim razvojem.

Tijekom petodnevnog seminara sudionici su se imali prilike upoznati s ključnim principima pristupa LEADER, modelima upravljanja lokalnom akcijskom grupom, financiranjem i strukturon, pripremom i provedbom lokalnih razvojnih strategija, procesima donošenja odluka te drugim temama koje su pridonijele obogaćivanju iskustva sudionika.

Seminar je integrirao najbolje prakse iz posljednja tri razdoblja LEADER programa u Njemačkoj te putem grupnog rada otvorio mogućnost razmjene iskustava sudionika, a kvalitetna predavanja, puno grupnog rada i mogućnost razmjene znanja sa sudionicima iz

drugih LAG-ova kao i drugih zemalja pridonijele su obogaćivanju iskustva svakog sudionika.

Vlatka Pavlinić iz Uprave ruralnog razvoja, EU i međunarodne suradnje Ministarstva poljoprivrede RH, upoznala je sudionike s aktualnim stanjem provedbe LEADER-a u Hrvatskoj i planovima za buduće programsko razdoblje 2014.-2020.

Za sudionike je bio organiziran i cjelodnevni posjet realiziranim projektima financiranim iz EU fondova na području LAG-a Srijem i Vukovarsko-srijemske županije. Nakon završetka seminara sudionicima je dodijeljen Certifikat za sudjelovanje na navedenom regionalnom seminaru.

Pripremio:

Tomislav Panenić, predsjednik

Lokalna akcijska grupa Srijem

Trg dr. Franje Tuđmana, 32249 Tovarnik,

Tel: 032 524 944, Fax: 032 524 945

Email: tomislav.panenic@gmail.com

Forum poljoprivredne politike zemalja jugoistočne Europe - Priština, 15.-18. Listopada 2013.

Agricultural Policy Forum 2013: "New Prospects for Agriculture and Rural Development in South Eastern Europe towards Sustainable Future", 15 - 18 October 2013, Pristina, Kosovo

Forum poljoprivredne politike zemalja jugoistočne Europe održao se od 15. do 18. listopada u Prištini, Republika Kosovo. Glavni organizatori Foruma su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja Republike Kosova i Stalna radna skupina za regionalni ruralni razvoj(SWG) čije su članice Albanija, BiH, Bugarska, Hrvatska, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Srbija, a pridružene članice (status promatrača) Njemačka, Austrija, Mađarska i Slovenija. Suorganizatori Foruma su Europska komisija, Ministarstvo za ekonomsku suradnju i razvoj Republike Njemačke, GIZ i FAO.

Forum poljoprivredne politike zamišljen je kao vrlo važan temelj za međunarodni dijalog u definiranju aktualne problematike u poljoprivredi i ruralnom razvoju te kreiraju smjernica poljoprivredne politike u budućnosti, sve u okvirima Zajedničke poljoprivredne politike EU.

Tri glavne teme pomoći kojih su učesnici foruma davali prijedloge te definirali smjernice razvoja koje su nakraju objedinjene pod nazivom „Priština agenda 2013.“ Te koje će biti predstavljene na redovnom 7. sastanku svih ministarstava poljoprivrede koje su članovi SWG-a u Kopaoniku (Srbija 14.-16. studenog. 2013.)bile su :

- Razvoj prekograničnih ruralnih područja zapadnog Balkana u okviru teritorijalne i regionalne suradnje
- Balkanska mreža za ruralni razvoj smjernice za budućnost
- Ruralni razvoj kroz održivi menadžment šuma i voda u jugoistočnoj Evropi

Stručni skup je otvorio Kaplan Hallimi, drzavni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja Republike Kosova. Forum poljoprivredne politike ove godine okuplja uglavnom nacionalne dužnosnike iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, donositelje odluka, predstavnike akademске zajednice te drugih javnih institucija i agencija iz regije, zemalja promatrača te donatora.

Europska komisija ove je godine dala poseban naglasak na Forum prisustvom troje službenika Glavne uprave za poljoprivredu (DG AGRI), a voditeljica Odjela Catherine Combette je odrzala prezentaciju "Zajednička poljoprivredna politika EU u razdoblju do 2020. godine".

Hrvatsku mrežu za ruralni razvoj na forumu je predstavljao član upravnog odbora Matija Zamljačanec, dok su ostali predstavnici RH-a bili Olga Jovanovic (odsjek za biologiju, sveučilište Osijek), Igor Đurišević (Ministarstvo Poljoprivrede) te Tugomir Majdak (Županija Virovitičko-Podravska).

Pripremio: Matija Zamljačanec

Hrvatsku mrežu za ruralni razvoj čine:

1. Agro Ratar Agent **novi član!**
2. Deša
3. DOOR-Društvo za oblikovanje održivog razvoja
4. ECOVAST-Hrvatska sekcija
5. Ekoturistiko
6. EOL
7. Euvita Cluster
8. LAG Baranja
9. LAG Četiri rijeke
10. LAG Gorski kotar
11. LAG Izvor
12. LAG Južna Istra
13. LAG Međimurski doli i bregi
14. LAG Petrova gora
15. LAG Prizag
16. LAG Una
17. LAG Vuka-Dunav
18. LAG Zapadna Slavonija **novi član!**
19. ODRAZ
20. OGI
21. Outward Bound **novi član!**
22. Prospero
23. Ruralnet Baranja
24. Slap
25. SMART
26. TINTL
27. Udruga MI
28. Zeleno zlato
29. Žmergo

Upravni odbor:

Nikša Božić, Ecovast
Maja Božičević Vrhovčak, DOOR
Ivan Doboš, LAG Baranja
Višnja Jelić Mück, ODRAZ
Matija Zamljačanec, LAG Izvor

Predsjednica: Višnja Jelić Mück